

На основу члана 192 став 1 Закона о општем управном поступку (Сл. Гл. бр. 30/2010) и чладова 49, 50 и 52 Закона о културним добрима (Сл. Гл. бр. 99/2011) и члана 31 Статута Музеја науке и технике директор доноси се следеће

РЕШЕЊЕ
О УТВРЂЕЊУ ЗА КУЛТУРНО ДОБРО

Утврђује се Збирка великана српске хемије, коју чине следећи предмети:

Инструменти

- T:15. 44/1 Бунзен-Кирхофов спектроскоп *R.Fuess Steglitz*, Немачка
- T:15. 44/2 Телескоп *Spindler & Hoyer*, Немачка
- T:15. 44/3 Полариметар *Franz Schmidt & Haensch*, Немачка
- T:15. 44/4 Микроскоп *E.Hartnack*, Немачка
- T:15. 44/5 Микроскоп *E.Hartnack*, Немачка
- T:15. 44/6 Колориметар према Дибоску *Klet MFG*, САД
- T:15. 44/7 Калориметар *Franz Hugershoff GmbH*, Немачка
- T:15. 44/8 Аналитичка вага *Sartorius Werke*, Немачка
- T:15. 44/9 Пх метар *O.M.A.P. Otticca Mecc. App. Di Precisione*, Италија
- T:15. 44/10 Малигандов ебулиоскоп *E.Malligand Fils*, Француска
- T:15. 44/11 Абел-Пенски инструмент *Ernst Leitz*, Немачка
- T:15. 44/12 Живини термометри *Mechanik Prufgerate Medingen*, Немачка
- T:15. 44/13 Гасометар
- T:15. 44/14 Хемпелова двострука апсопциона пипета за гасове
- T:15. 44/15 Пећ за сагоревање
- T:15. 44/16 Вил-Варентропов суд
- T:15. 44/17 Водено купатило
- T:15. 44/18 Водено купатило
- T:15. 44/19 Ручна центрифуга
- T:15. 44/20 Левак за цеђење по Плантамуру
- T:15. 44/21 Ротациона преса
- T:15. 44/22 Делови апаратуре за дестилацију од бакра
- T:15. 44/23 Алкохолна лампа, шпиритусна лампа, (2 комада)
- T:15. 44/24 Пламеник (11 комада)
- T:15. 44/25 Ареометар
- T:15. 44/26 Спектрофотометар *Beckman model 25*
- T:15. 44/27 Recorder/controller *Beckman*
- T:15. 44/28 Ph метар, MA 5704 *Iskra*
- T:15. 44/29 Аналитичка вага
- T:15. 44/30 Техничка вага
- T:15. 44/31 Барометар
- T:15. 44/32 Апаратура за одређивање темперауре паљења горива
- T:15. 44/33 Полариметар *Carl Zeiss*, 394808
- T:15. 44/34 Спектрофотометар *Unicam SP 600*
- T:15. 44/35 Апаратура за испитивање гасова под смањеним притиском
- T:15. 44/36 Теслин индуктор
- T:15. 44/37 Аналитичка вага (непознатог произвођача)
- T:15. 44/38 Део апаратуре за електролизу
- T:15. 44/39 Наставно средство за проводљивост
електричне струје кроз водене растворе
- T:15. 44/40 Апаратура за гасну анализу

- T:15. 44/41 Стаклено посуђе (25 комада)
- T:15. 44/42 Керамичко посуђе
- T:15. 44/43 Стаклени део Хофманове апаратуре за електролизу воде
- T:15. 44/44 Узорци шалитре
- T:15. 44/45 Вага за уравнотежавање маса тиглова за гравиметријску анализу супстанци
- T:15. 44/46 Ареометар, у футроли
- T:15. 44/47 Лабораторијска боца
- T:15. 44/48 Прибор за одређивање глукозе у урину
- T:15. 44/49 Дихроматска батерија
- T:15. 44/50 Дрвени сталак
- T:15. 44/51 Катодне цеви (25)
- T:15. 44/52 Велики ареометар са одговарајућом мензуром
- T:15. 44/53 Реагенс-бочице са хемикалијама (850 комада)
- T:15. 44/54 Део апарата за одређивање специфичне тежине гаса

Каталози, књиге инвентара, практикум

T:15. 44/55 Каталог лабораторијске опреме произвођача Bard и Tatlock
(*Price List of Chemical and bacteriological Apparatus, Chemicals, and Reagents Manufactured and Sold by Baird and Tatlock (London) LTD*)

T:15. 44/56 Књига инвентара опреме Хемијске лабораторије Лицеја и Велике школе

T:15. 44/57 Свеске инвентара Велике школе и свеске пописа књига Велике школе и Универзитета

T:15. 44/58 Књига рачуна купљене опреме Хемијске лабораторије Лицеја и Велике школе

Стаклено посуђе

1. Боца са запушачем и сигурносном капом
2. Цилиндри са стопом и превијеном горњом ивицом
3. Вулфове боце (2 ком.)
4. Стаклено звоно за ваздушну пумпу
5. Суд за добијање гасова
6. Чаша са стопом (2 ком.)
7. Левак за пуњење реторти
8. Градуисани цилиндри са стопом (3ком)
9. Реторте (савијењаче) (9 комада)
10. Балон за апсорпцију гасова са запушачем и два отвора
11. Пикнометар, суд за одређивање густине супстанци
12. Индиго призма
13. Стаклено звоно
14. Стаклена боца од 2 литра
15. Стаклена бочица са шлифованим затварачем, (2 комада)
16. Стаклена бочица са левкастим отвором (2 комада)
17. Стаклени резервоар за живу
18. Ерленмајер са додатком за апсорпцију гасова
19. Нормални суд од 100мл
20. Ерленмајер од 100мл са широким грлом
21. Реагенс боца од 100мл

22. Ерленмајер за апсорпцију гасова
23. Стаклени цилиндар (део озонизатора)
24. Шлифована стаклена боца са бочним отвором
25. Катодне цеви (850 комада)
26. Шлифоване кристалне боце за течне супстанце (3 комада)
27. Суд од стакла за апсорпцију угљен-диоксида

Керамичко посуђе

1. Суд за живу
2. Суд за испаравање
3. Суд за киселину
4. Аван са тучком
5. Порцулански лончић (тигл)

за **културно добро**, односно предмет техничке културе у смислу Закона о културним добрима.

Културно добро, власништво Хемијског факултета Универзитета у Београду, ул. Студентски трг 16, Београд утврђено овим решењем подразумева да ће његово коришћење и чување од стране власника бити у складу са мерама заштите које искључују његово оштећење и уништење.

Наведено културно добро је као збирка уведено под бројем Т:15. 44/1-58 у Регистар културних добара ван музејског фонда који се води у Музеју науке и технике.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Комисија је након увида и детаљне анализе предмета таксативно наведених предмета, истакла да предмети имају својства културног добра, те да их као такве треба заштити као Збирку ван музејског фонда Музеја науке и технике и то из следећих разлога:

Збирка великана српске хемије се налази у власништву Хемијског факултета Универзитета у Београду. За јавност је отворена 21. октобра 2002. године поводом обележавања 130 година доласка Симе Лозанића на Катедру хемије Велике школе. Збирка садржи делове опреме прве хемијске лабораторије Велике школе, као и хемијске апаратуре, посуђе и прибор из каснијег времена. У збирци се налазе и стручне књиге, уџбеници, практикуми за лабораторијске вежбе, књиге набавке и инвентара хемијске лабораторије, преписка наших славних хемичара, фотографије, који представљају драгоцену писану сведочанство о развоју хемијске науке и стрке у нашој земљи. Сви артрфакти Збирке великана српске хемије довољно су репрезентативни за приказ историје развоја хемије у Србији.

Највећи део експоната везан је за живот и рад Симе Лозанића (1847- 1935). Они описују његово школовање од гимназије до студија у Цириху и Берлину, затим избор за професора Велике школе и професора и ректора Универзитета у Београду, учешће у српско-турским, балканским ратовима и Првом светском рату, његов рад као министра привреде, министра иностраних послова и посланика у Лондону. Сима Лозанић се бавио и набавком и опремањем лабораторија, писањем универзитетских уџбеника из органске и неорганске хемије, као и практикума из хемије и хемијске технологије. Радио је и на анализама пијаћих и минералних вода, на анализама руда, угља, лажног новца, пољопривредних производа, предмета за војне

потребе. У значајне радове из аналитичке хемије убраја се проналазак и утврђивање састава три нова минерала: авалита, милошина и александролита. Највећи допринос хемијској науци Сима Лозанић је дао у области електрохемије и органске хемије. Електросинтезама се бавио 17 година. Највеће признање овим радовима дао је Александар Опарин у књизи *Постанак живота на земљи* (1957). За свој рад Сима Лозанић је примио бројна одликовања.

Збирка садржи и сведочанства о животу и раду првог српског хемичара Михајла Рашковића (1827-1872), његове рукописе предавања из хемије и металургије на Лицеју и Великој школи, научне и стручне радове, збирке различитих минерала, међу којима је богата збирка шалитре, затим. У Збирци се налазе и оставштине Марка Лека (1853-1932), који има значајне заслуге за оснивање Српског хемијског друштва (1897), као и оставштине Милорада Јовичића (првог сарадника Симе Лозанића), Вукића Мићовића, Ђорђа Стефановића, Михаила Михаиловића и Миленка Ђелапа.

Збирка великана српске хемије је део Заједнице научно-техничких музеја Србије, која је основана у Музеју науке и технике, матичном музеју за научно-техничку грађу Републике Србије.

Збирка је смештена у простору од 70 м², а изложбени простор се налази поред Великог хемијског амфитеатра, у просторијама у које се улази из главног хола у приземљу зграде Хемијског факултета. Састоји се од два нивоа: приземља, које је део просторије за припрему наставе, и галерије на спрату. У приземљу је у витринама изложен део сачуваних узорака хемикалија које потичу из времена Лицеја, Велике школе и првих година Београдског Универзитета. Збирка поседује око 850 пописаних узорака супстанци. На галерији је изложен највећи део експоната. Које поседује Збирка.

За рад Збирке направљен је правилник. Испред Хемијског факултета за Збирку је задужен продекан за науку. Збирка нема сталног кустоса. Дужност руководиоца збирке обавља волонтерски др Јасминка Королија, уз помоћ асистента докторанда Игора Матијашевића.

За потребе изложбе *Лабораторија великана – наслеђе српске хемије*, Галерија науке и технике САНУ, 2013. конзервирано је тринаест предмета. Предмети из Збирке се позајмљују за различите изложбе другим институцијама (Педагошки музеј у Београду).

Збирка нема сталан извор финансирања.

Мере заштите

- Целокупним увидом у стање Збирке, њеним смештајем, чувањем и излагањем, Комисија је констатовала да је неопходно побољшати квалитет стања простора у коме Збирка налази, у смислу његовог проширења, монтирања система за филтрирање и кондиционирање ваздуха, као и обезбеђења приступачности особама са инвалидитетом.
- Изложбени простор има природно и вештачко осветљење, али је због положаја просторије и недостатка заштитних фолија на прозорима изложен додатном загревању, док се у хладнијим данима због недостатка било каквог грејног тела осећа утицај спољашње температуре. Дакле, потребно је обезбедити сталност температуре и влажности ваздуха, побољшањем постојећих услова грејања и хлађења.
- Да би се одржао континуитет заштите Збирке, потребно је обезбедити стално запослење стручног лица (кустос Збирке) који ће преузети бригу о њеном чувању и руковођењем даљих послова.
- Потребно је такође и обезбедити техничку опремљеност (рачунар са штампачем и скенером, фотоапарат) неопходну за рад стручног лица у заштити Збирке, пошто ништа од набројаног не постоји на располагању.

- Пошто не постоји сталан извор финансирања Збирке, потребно је у сарадњи са Хемијским факултетом и ресорним министарством донети правна акта за обезбеђење функционисања рада Збирке.

Поука о правном леку:

Против овог решења може се поднети жалба
Министарству културе и информисања Републике
Србије у року од 15 дана од дана пријема решења.
Жалба не одлаже извршење решења.

Решење доставити:

- Мин. културе и информисања Републике Србије, Београд, ул. Влајковићева 3
- Архиву Музеја науке и технике, Београд, ул. Скендер бегова 51
- Хемијском факултету у Београду, Студентски трг 16

Директор

Музеја науке и технике

Мр Соња Зимоћип